

Verkko-ohjauksella yhdessä vahvemiksi

Verkko-ohjausmalli huoltajien osallisuuden kehittämiseen varhaiskasvatuksessa

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

2024

Mirva Tammi

Tiivistelmä

Tekijä Mirva Tammi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 21+14	Valmistumisaika 2024
Työn nimi Verkko-ohjauksella yhdessä vahvemiksi Verkko-ohjausmalli huoltajien osallisuuden kehittämiseen varhaiskasvatuksessa		
Tutkinto ja koulutusala Sosionomi (AMK), sosiaali- ja terveysala		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä kehitettiin verkko-ohjausmalli, jonka avulla voidaan edistää yhteistyön menetelmiä huoltajien kanssa varhaiskasvatuksessa. Malli tuo uusia kehittämismahdollisuuksia huoltajien osallisuuden lisäämiseksi pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Lisäksi malli sisältää opastusta verkko-ohjauksen toteuttamisen perusteisiin sekä verkko-ohjausosaamiseen.</p> <p>Varhaiskasvatustilanne velvoittaa antamaan lapsille ja huoltajille mahdollisuuden vaikuttaa toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Kasvatusyhteistyö vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja innovaatioita, joissa hyödynnetään nyky-yhteiskunnassa käytettäviä tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja.</p> <p>Verkko-ohjausmalli koottiin hyvän oppaan ja ohjeistuksen periaatteiden mukaan kohderyhmä huomioiden, joka tässä tapauksessa oli varhaiskasvatuksen henkilöstö. Malli sisältää myös ohjeita verkossa tapahtuvalle vuorovaikutukselle. Verkko-ohjausmallissa käytettävät menetelmät lisäävät ryhmän dialogia ja osallisuutta.</p> <p>Verkko-ohjausmalli esiteltiin eteläkarjalaisen varhaiskasvatustyöryhmän henkilöstölle. Henkilöstö sai arvioida verkko-ohjausmallin ja yleisesti verkkovälitteisen ohjauksen käytettävyyden mahdollisuuksia varhaiskasvatustyöympäristössä.</p> <p>SWOT-analyysin vastausten perusteella tehtiin johtopäätöksiä verkkovälitteisen ohjauksen käytettävyydestä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista ja koulutusta tulisi kehittää, jotta henkilöstö osaisi hyödyntää olemassa olevia vahvuuksiaan ohjausosaamisessa verkkoympäristössä. Verkko-ohjauksen mahdollisuutena nähtiin huoltajien osallistumisen helppous etänä järjestettävään tapaamiseen sekä osallisuuden lisääntyminen.</p>		
Asiasanat kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa, huoltajien osallisuus, lasten tunne- ja vuorovaikutustaidot, verkko-ohjaus		

Abstract

Author	Type of Publication	Published
Mirva Tammi	Thesis, UAS	2024
	Number of Pages	
	21+14	
Title of Publication		
Stronger tomorrow with online guidance		
Online guidance model for improving guardians' participation in early childhood education		
Degree, Field of Study		
Bachelor of Social Services (UAS)		
Abstract		
<p>The thesis developed an online guidance model that can be used to promote methods of cooperation with guardians in early childhood education. The model provides new development opportunities to increase the involvement of guardians in the planning of pedagogical activities. In addition, the model includes guidance on the basics of implementing online guidance and online guidance skills.</p> <p>The Act on Early Childhood Education and Care obliges children and guardians to have an opportunity to influence the planning, implementation and evaluation of activities. Educational cooperation requires initiative and innovations from early childhood education staff that utilise the ICT solutions used in modern society.</p> <p>The online guidance model was compiled according to the principles of a good guide and instructions, taking into account the target group, which in this case was early childhood education personnel. The template also includes guidelines for online interaction. The methods used in the online guidance model increase group dialogue and participation. The online guidance model was presented to the staff of an early childhood education unit in South Karelia. The staff was able to evaluate the possibilities of using the online guidance model and online guidance in general in the early childhood education environment.</p> <p>Based on the responses to the SWOT analysis, conclusions were drawn about the usability of online control. The competence and training of early childhood education staff should be developed so that they can utilise their existing strengths in guidance skills in an online environment. The possibility of online guidance was seen as the ease of guardians' participation in remote meetings and increased participation.</p>		
Keywords		
educational cooperation in early childhood education, involvement of guardians, children's emotional and interaction skills, online guidance		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön tausta.....	1
1.2	Tavoite ja tarkoitus	2
1.3	Yhteistyökumppani	2
2	Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa	3
2.1	Kasvatusyhteistyön menetelmät	3
2.2	Huoltajien osallisuus.....	4
3	Tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa	6
3.1	Lapsen kasvaminen yhteisössä.....	6
3.2	Positiivinen pedagogiikka ja vahvuudet voimavarana	7
4	Opinnäytetyön prosessi	9
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	9
4.2	Suunnittelu	9
4.3	Toteutus	10
4.4	Päätäminen ja arviointi	12
4.4.1	SWOT-analyysi.....	12
4.4.2	Johtopäätökset	13
5	Yhteenveto	15
5.1	Pohdinta	15
5.2	Eettisyys ja luotettavuus	15
5.3	Jatkokehittämissuhteita.....	16
	Lähteet	18

Liite 1. Malli varhaiskasvatuksessa toteutettavaan verkko-ohjaukseen

Liite 2. Tutkimustiedote

Liite 3. SWOT-analyysi

Liite 4. Tutkimuslupahakemus

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta

Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022), jotka velvoittavat toteuttamaan laadukasta ja yhdenvertaista varhaiskasvatusta koko maassa. Perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Varhaiskasvatusyksikkö nähdään yhteisöllisenä toimintaympäristönä, jonka toiminnan ja kehittämisen keskiössä tulisi olla toisia arvostava, osallistava ja luottamusta lisäävä dialogi (Opetushallitus 2022, 32).

Tunne- ja vuorovaikutustaidot kulkevat varhaiskasvatuksessa mukana läpäisten kasvatuksen, opetuksen ja hoidon. Oma oppimisalueenaan näitä ei mainita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022), mutta kaikessa toiminnassa korostetaan vuorovaikutuksellisuutta ja yhteisöllistä oppimista. Varhaiskasvatuksen arjessa etenkin lapsen sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutustaidot ovat keskiössä päivittäin huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa. Kaverisuhteiden tukeminen ja niissä mahdollisesti nousevat haasteet ovat usein varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien yhteisiä huolenaiheita. Varhaiskasvatustilain (540/2018, 20§) velvoittaa antamaan mahdollisuuden lapselle ja huoltajille vaikuttaa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Käytännössä tämä monesti varhaiskasvatuksessa toteutuu laadittaessa lapsen yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa, jolloin huoltajat kutsutaan keskustelemaan lapsen asioista. Lapselle yhdessä laadittujen tavoitteiden tulisi näkyä varhaiskasvatuksen pedagogisia ratkaisuja suunniteltaessa, mutta monesti tämä voi toteutua vain osittain.

Huoltajien osallisuus varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin jää monesti vähäiseksi (Määttä & Rantala 2022, 281). Yhteiset tapahtumat ja juhlat eivät useinkaan anna mahdollisuutta syvempään yhteistyöhön ja dialogiin. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on vastuu kehittää uudenlaisia toimintatapoja ja rakenteita, jotta myös huoltajien osallisuutta voitaisiin lisätä inklusiivisen toimintakulttuurin periaatteiden mukaan (Opetushallitus 2022, 34). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 38) kehoitetaan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Käytännön arjessa tämä useimmiten tarkoittaa asioiden yleistä tiedottamista Wilman kautta tai puhelimitse viestimistä. Korona-aikana yksilöllisiä varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluja saatettiin käydä henkilöstön ja huoltajien välillä Teams-yhteydellä. Tällaisia verkkovälitteisiä yhteistyön muotoja pitäisi kehittää, koska ne ovat monesti vaivattomampia tapoja osallistua yhteisiin tilaisuuksiin.

Vuonna 2008 Stakes toteutti Vaikuta vanhempi -selvityksen, jossa valtakunnallisella kyselyllä selvitettiin vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen laadusta. Kyselyssä haluttiin selvittää myös vanhempien internetin käyttöä varhaiskasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyen. Vastauksissa avoimiin kysymyksiin toivottiin verkkopalveluiden kehittämistä sekä koston asiantuntijuutta lasten kasvatukseen, että keskustelumahdollisuuksien lisäämistä. Tutkimuksen jälkeen verkkopalveluiden määrä on varmasti lisääntynyt, mutta varhaiskasvatuksessa harvoin hyödynnetään tätä mahdollisuutta. (Kronqvist & Jokimies 2008, 35.)

Usein esimerkiksi vanhempainiltaan osallistuminen saattaa estyä, koska lapselle ei saa iltapäivään järjestettyä hoitoa. Valitettavan usein vielä nykyäänkin varhaiskasvatuksen vanhempainillat ovat tapahtumia, joihin huoltajia suositellaan tulevaksi ilman lapsia. Verkkovälitteinen, osallisuutta lisäävä tapaaminen, henkilöstön ja huoltajien kanssa mahdollistaisi osallistumisen koko perheelle helposti kotoa käsin. Nyky-yhteiskunnassa verkon välityksellä tapahtuvat tilaisuudet ja ohjaukset ovat monelle luontainen tapa toimia.

1.2 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatukseen verkko-ohjauksen malli, jolla voidaan kehittää huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tavoitteena on kehittää uudenlaisia mahdollisuuksia huoltajien osallisuuden lisäämiseen varhaiskasvatuksessa.

Oma osaamiseni ja kehittämistarpeen huomaaminen omassa työssäni ovat tärkeitä osa-alueita opinnäytetyössä tietoperustan lisäksi. Valmis verkko-ohjaus malli esiteltiin työyhteisön henkilöstölle. Kehittämismenetelmänä käytettiin SWOT-analyysiä, jolla kerättiin henkilöstön näkemyksiä verkko-ohjausmallin käyttömahdollisuuksiin huoltajien osallisuuden lisäämiseen varhaiskasvatuksessa (Työnohjauksen teoriaa ja menetelmiä 2024).

1.3 Yhteistyökumppani

Opinnäytetyön toteutus tapahtui eteläkarjalaisessa päiväkodissa. Päätalon yksikössä toimii 3 ryhmää, sekä vieressä sijaitsevalla koululla esiopetusryhmä. Lisäksi toisessa toimipisteessä toimii 4 lapsiryhmää. Tutkimuksellisen osuuden toteutustavan vuoksi, opinnäytetyön työelämäyhteistyö toteutui päätalon toimintapisteen, sekä esiopetuksen kanssa.

Paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määritellään Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan, että henkilöstön tulee olla aloitteellinen ja valmis kehittämään yhteistyötä huoltajien kanssa. Opinnäytetyössä luotu malli verkko-ohjaukselle on kehittämistoimintaa tähän yhteistyöhön.

2 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa

2.1 Kasvatusyhteistyön menetelmät

Varhaiskasvatuslaissa (2018, 20 §), sekä opetushallituksen laatimissa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on varhaiskasvatuksen henkilöstöä velvoittavaa. Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevat tavoitteet tulisi asettaa yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on huoltajat ja lapsi otettava mukaan keskustelemaan näistä tavoitteista. Tämä yhteistyön muoto luo onnistuessaan yhteisen ymmärryksen lapsen edun mukaiseen varhaiskasvatukseen. Nämä yhteiset dialogiset kohtaamiset luovat parhaimmillaan varhaiskasvattajan ja huoltajan välille tasa-arvoisen, toisen näkemyksiä kunnioittavan ja luottamusta herättävän suhteen. Keskustelujen dokumentointi on kuitenkin kirjavaa ja huoltajien äänen kuuluminen monesti kyseenalaista (Jukka 2021, 18). Marjatta Kekkonen on tutkinut akateemisessa väitöskirjassaan, Kasvatuskumppanuus puheena: Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä, varhaiskasvatuksessa toteutuvan kasvatusyhteistyön sisältöä ja siihen liittyvän vuorovaikutuksen laatua (2012,7). Varhaiskasvatuksessa tukeudutaan monesti vielä nykyäänkin asiantuntijalähtöiseen vuorovaikutukseen, jolloin huoltajien rooli jää usein informaation antajaksi omasta lapsestaan (Kekkonen 2012,36). Varsinainen vaikutusmahdollisuus pedagogiikan tavoitteisiin ja suunnitteluun toteutuu hatarasti.

Vuonna 2008 Stakes toteutti Vaikuta vanhempi -selvityksen, jossa laajalla valtakunnallisella kyselyllä selvitettiin vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen laadusta. Tässä kyselyssä noin 95 % vastaajista piti yhteistyötä huoltajien ja kasvattajien välillä varhaiskasvatuksessa tärkeänä. Osallistuminen lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen koettiin myös tärkeänä. (Kronqvist & Jokimies 2008, 31.)

Varhaiskasvatuksessa huoltaja ja työntekijä kohtaavat päivittäin lapsen tuonti ja haku tilanteissa. Nämä päivittäiset kuulumisien vaihdot ovat arvokkaita, vuorovaikutusta lisäävä tilanteita, joihin ihanteellisesti olisi hyvä arjessa antaa aikaa. Käytännössä joskus tilanteet voivat olla kiireisiä, ja työntekijän huomio menee keskustellessa muihin lapsiin. Lisäksi on käytettävä harkintaa siinä, mistä asioista keskustelea eteistilanteessa, jossa voi olla muita lapsia tai aikuisia kuulolla. Näissä päivittäisissä keskusteluissa tulisi keskittyä siihen, missä lapsi on onnistunut päivän aikana, ja mitä kivaa hän on puuhaillut tai kenties sanonut. Jatkuva negatiivisten asioiden esille nostaminen ei edistä kasvatusyhteistyötä. (Määttä & Rantala 2022, 285.)

Yhteiset tapahtumat ja juhlat antavat perheille mahdollisuuden luoda suhteita muihin huoltajiin, sekä onnistuessaan lisäävät yhteisöllisyyttä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatus-

suunnitelman perusteissa puhutaan oppivasta yhteisöstä (Opetushallitus 2022, 33). Monesti kuitenkin huoltajien osallistuminen jää hyvin pinnalliseksi (Jukka 2021, 18). Pedagogista dokumentointia voisi hyödyntää enemmän luomaan huoltajille ymmärrystä pedagogisista prosesseista ja toiminnan tavoitteiden tarkoituksista (Jukka 2021, 14).

Korona-aika toi tullessaan monin paikoin varhaiskasvatukseen digilaitteilla kotiin suunnatun etäopetuksen ja viriketoiminnan. Varhaiskasvatushenkilöstön valmiudet toimia teknologilla välineillä vaihtelevat suuresti. Toisaalta myös laitteiston saatavuus ja ajantasaisuus ei ole yhdenvertaista kaikkialla. Saman kaupungin sisällä varhaiskasvatussyksiköissä voi olla vaihtelua esimerkiksi tablettien määrässä ja päivitettävyydessä. Korona antoi kuitenkin myös varhaiskasvatukseen sysäyksen lähemmäksi nykyaikaista digiyhteiskuntaa ja sen suomia mahdollisuuksia. (Muinonen 2022, 9.)

2.2 Huoltajien osallisuus

Osallisuus käsitteenä

Sosiaalipedagogisessa kontekstissa osallisuus nähdään yksilön suhteena yhteisöön tai yhteiskuntaan. Osallisuuteen liittyy kuuluminen yhteisöön, osallisuus, tunne jonnekin kuulumisesta, sekä näihin liittyen mahdollisuus vaikuttaa yhteisön toimintaan. Osallisuutta käsitellään nimenomaan yhteisön merkityksellisten sosiaalisten suhteiden kautta. Vuorovaikutus ja yhteistoiminta ovat yhteisössä osallisuutta lisääviä tekijöitä, ei niinkään yksilön kaikkien toiveiden toteuttaminen. (Nivala & Rynnänen 2019.)

Osallisuuden toteutuessa demokraattisessa, tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa yhteisössä, voi yksilö kokea itsensä ja vaikuttamismahdollisuutensa arvokkaaksi. Sosiaalipedagogisten lähtökohtien mukaan, pitäisi kehittää osallistumista ja osallisuutta mahdollistavia toimintamenetelmiä ja -ympäristöjä. Dialogin avulla luodaan yhteistä uutta ymmärrystä. (Nivala & Rynnänen 2019.)

Osallisuus yhteisössä luo jäsentensä keskinäisen arvostuksen ja kunnioituksen kautta mahdollisuuden jokaiselle vaikuttaa asioihin. Yhteiskunnallisella tasolla jokaisella meistä tulisi olla vaikuttamisen mahdollisuuksia päätöksentekoon ja vaikuttamiseen. Yksilön oma elämäntilanne ja asema yhteiskunnassa voi kuitenkin rajoittaa osallistumista, kuulumisen tunnetta ja osallisuuden kokemusta. Tämän vuoksi palveluissa tulisi kehittää menetelmiä, joilla tuodaan yhdenvertaisuutta kansalaisille. (THL 2024.)

Osallisuus varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen julkaisemissa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 34) osallisuus tunnustetaan tärkeänä osana inklusiivista varhaiskasvatusta. Osallisuutta

tarkastellaan lapsen näkökulmasta välttämättömänä, jotta lapsi oppisi ymmärtämään yhteisön, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon merkityksiä.

Vaikka Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) puhuvat vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin, ei tämä monesti käytännössä toteudu. Varhaiskasvatuksen toimintatapoja ja pedagogiikkaa tulisi tehdä vielä näkyvämmäksi, koska tieto ja ymmärrys lisää halukkuutta osallisuuteen (Kontio 2019, 52). Osallisuuteen kannustavia käytänteitä tulisi ravistella ja uudistaa varhaiskasvatuksen sisällä. Huoltajia voitaisiin osallistaa jo miettimällä yhdessä sopivia tapoja kasvatusyhteistyöhön. (Ahonen 2017, 126.)

Kasvatusyhteistyötä tutkittaessa varhaiskasvatuksessa tulisi keskittyä kasvatuskumppanuuden mahdollistavaan osallisuuteen. Huoltajilla on vastuu lastensa kasvattamisesta ja tämän vuoksi heidän näkemyksensä tulisi ottaa huomioon tasavertaisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa pedagogiikkaa ja tavoitteita suunniteltaessa. Erilaisten perheiden tukeminen tässä tehtävässä on välttämätöntä. (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 10.)

Huoltajien keskuudessa tyytyväisyys omaan osallisuuteensa varhaiskasvatuksessa vaihtelee suuresti. On huoltajia, jotka esittävät toistuvasti toiveitaan varhaiskasvatuksen toimintaan, ja toisaalta taas niitä, jotka näyttävät olevan tyytyväisiä kaikkeen, mitä heidän lapselleen tarjotaan. Osallisuuteen ja osallisuuden kokemiseen vaikuttavat monet tekijät. Huoltajien oma elämäntilanne tai voimavarat vaihtelevat, joka voi vaikuttaa osallisuuden haasteisiin. (Kontio 2019, 11.)

Huoltajien kokemukseen osallisuudesta vaikuttaa suuresti varhaiskasvatustoiminnan avoimuus. Jos tiedonkulku ei toimi, on yhteiselle ymmärrykselle ja suunnittelulle vaikea rakentaa pohjaa. Tietämättömyys varhaiskasvatuksen toiminnasta ja pedagogiikasta hankaloittaa osallistumista ja avointa dialogia huoltajien ja työntekijöiden välillä. (Venninen ym. 2011, 55.)

3 Tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa

3.1 Lapsen kasvaminen yhteisössä

Varhaiskasvatuksessa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen tukemisen yksi perusteista on kehityspsykologian ekologinen systeemiteoria. Ekologisen systeemiteorian loi Urie Bronfenbrenner vuonna 1979. Tässä teoriassa periaatteena on, että lapsi kasvaa ja kehittyy yhteiskunnan ja yhteisön sosiaalisten suhteiden kautta. Kehitykseen ovat vaikuttamassa toistensa kanssa limittyneet systeemit. Näistä mikrosysteemi on lapsen lähiympäristö, kuten perhe, varhaiskasvatus tai koulu, naapurusto ja vaikkapa harrastukset. Mesosysteemi tarkoittaa mikrosysteemiin kuuluvien tekijöiden keskinäistä vuorovaikutusta. Ekosysteemi koostuu monista eri yksilöön ja yhteisöön vaikuttavista systeemeistä, joihin kasvavalla lapsella ei ole suoranaista vuorovaikutusta. Esimerkiksi vanhemman työpaikka vaikuttaa lapsen mikrosysteemiin, vaikka lapsi itse ei välttämättä ole kosketuksessa tänne. Makrosysteemi puolestaan kattaa kaiken yhteiskunnallisen, sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön, jossa lapsi kasvaa, ja jotka vaikuttavat kaikkeen hänen elinympäristössään. Myöhemmin Bronfenbrenner lisäsi ekologiseen systeemiteoriaan kronologisen systeemin kehä, joka kuvaa evoluutiota, ja ajan ja kehityksen vaikutusta yhteiskuntaan. (Sirviö 2017.)

Ekologisessa systeemiteoriassa lapsi nähdään aktiivisena toimijana ja vuorovaikuttajana omassa lähiympäristössään. Lapsi vaikuttaa yksilönä omaan yhteisöönsä. Toisaalta yhteisö ja ympäristö, sekä näiden välinen vuorovaikutus ja vuorovaikutuksen laatu vaikuttavat aina lapsen kasvuun ja kehitykseen. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksessa on tärkeää huomioida se, millaista vuorovaikutusta ja tunneilmastoa ammattilaiset ympäristöönsä luovat. (Tuominen & Leinonen 2020, 11-12.)

Opetushallituksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022) korostavat oppimisen ja kasvamisen tapahtuvan vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön kanssa. Yhteisössä toimivien aikuisten vuorovaikutus ja vuorovaikutuksen tavat ovat mallina lapsille. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tärkeä tehtävä on rakentaa yhdenvertaisuutta ja avoimesti inklusion hengessä turvata mahdollisuudet kaikille vaikuttaa asioihin. Luottamuksen rakentamisen ja toimivan vuorovaikutuksen luomisen tulisi alkaa perheiden kanssa ensikohtaamisesta lähtien (Olkkola 2022, 33).

Tunneympäristö ja tunteiden sallivuus vaikuttavat lapsen kehitykseen ja oppimiseen. Yhteisössä kaikki tunteet ovat luonnollisia ja sallittuja, sekä tarpeellisia. Sosiaalisissa kontakteissa lapsi harjoittelee taitoa luoda ja ylläpitää myönteisiä suhteita muihin ihmisiin. (Neitola & Koivula 2020, 25-26.)

Varhaiskasvatusyhteisössä kasvattajan tehtävänä on tukea lasten tunnetaitojen kehittymistä. Tunteita opetellaan tunnistamaan ja säätelemään. Lapsi tarvitsee tunnekuohussa aikuisen rauhallisen läsnäolon. Tunteet saavat aikaan kehossa fysiologisen reaktion, johon lapsi reagoi tietyllä tavalla. Esimerkiksi pelko aiheuttaa pakenemisen tai aggression. Erilaiset vireystilat vaikuttavat lapsen toimintakykyyn ja oppimiseen. Tunteet ja vireystila vaikuttavat myös lapsen sosiaaliseen kompetenssiin. Varhaiskasvatuksessa kasvattajien on tärkeää tietää keinoja lasten vireystilan säätelyyn. (Tompuri 2016.)

Leikki on lapselle luontainen tapa oppia vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Varhaiskasvatuksessa kasvattajan läsnäolo ja lasten ohjaaminen leikki tilanteissa mahdollistaa lapsille yhdenvertaisen tuen sosiaalisten suhteiden luomiseen inklusiivisuuden periaatteiden mukaisesti. Jokaisen lapsen tulee saada tuntee olevansa hyväksyty omana itsenään ryhmässä ja yhteisössään. (Laaksonen 2022, 46.)

Varhaiskasvatuslaissa yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena on kirjattu vanhempien tai muiden huoltajien tukeminen heidän kasvatustyössään, sekä toimia yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi (540/2018, 3§). Vastuu lapsen hyvinvoinnista ja kehityksestä on kaikilla hänen kanssaan toimivilla aikuisilla yhdessä. Yhteisen ymmärryksen löytäminen tukee parhaiten lapsen kasvua ja kehitystä. (Määttä & Rantala 2022, 185-187.)

3.2 Positiivinen pedagogiikka ja vahvuudet voimavarana

Hyvinvoiva lapsi oppii ja kehittyy yhteisössä. Positiivisen pedagogiikan tarkoituksena on auttaa jokaista lasta huomaamaan ja löytämään itsestään se hyvä ja ne vahvuudet, jotka tukevat hänen oppimistaan. Jokaisen minäpystyvyys ja käsitys omasta itsestään vahvistuvat, kun huomataan ne vahvuudet, jotka hänellä on. Jokaisen hyvää pitää vahvistaa, koska negatiivisuuden vinouma saa meidät antamaan enemmän painoarvoa negatiivisille asioille kuin positiivisille. (Leskisenoja 2019, 18.)

Positiivisen pedagogiikan lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on jokaisen lapsen hyvinvoinnin lisääminen hyväksymällä ja arvostamalla häntä sellaisena kuin hän on. Suhtaudutaan myönteisesti asioihin ja uskotaan lapsen mahdollisuuksiin kehittyä. Vahvuuksien kautta rakennetaan lapselle vahvaa luonnetta ja resilienssiä. Laadukkaana pedagogiikan pohjana on lapsen välittävä kohtaaminen. (Leskisenoja 2019, 43.)

Varhaiskasvatuksessa tulisi rakentaa jokaiselle lapselle oma vahvuusprofiili, jossa huomioidaan jo hänellä olevat vahvuudet. Tämän vahvuusprofiilin rakentaminen on hyvä tehdä yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa yhdessä laadittaessa

nimetään vahvuudet, jotka näkyvät varhaiskasvatuksessa ja kotona. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen 2016, 73-75.)

Myönteiset tunteet parantavat oppimiskykyä ja ihmissuhteita. Kaverisuhteissa myönteisyys kasvattaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja parantaa omaa minäkuvaa. Oman vertaisryhmän merkitys korostuu lapsella leikkiessä, yhdessä toimiminen ja vuorovaikutus tukevat lapsen oppimiskykyä. (Laaksonen 2022, 60-61.)

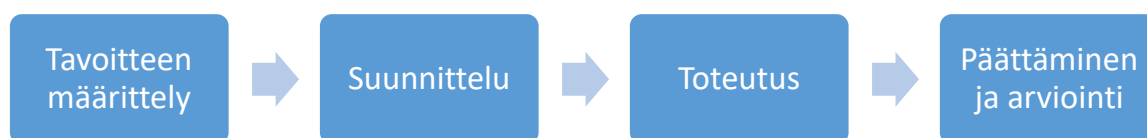
Varhaiskasvatuksessa positiivisen pedagogiikan voima kantaa myös kasvatusyhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajien tukeminen kasvatustyössä tulisi aina lähteä jokaisesta perheestä löytyvien vahvuuksien kautta. Osallisuuden kokemusten ja vahvuuksien kautta on huoltajilla mahdollisuus valtaistua, eli löytää uskoa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja selviytymiseen. (Määttä & Rantala 2022, 191.)

4 Opinnäytetyön prosessi

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohtien mukaan tarkoituksena oli kehittää tuotos, joka tässä opinnäytetyössä on verkko-ohjauksen malli. Opinnäytetyö toteutettiin kehittämistoiminnan periaatteiden mukaisesti vuorovaikutuksessa työelämäyhteisön kanssa. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen kehittäminen tapahtui hyödyntämällä tutkimuksellista pohdintaa aiheesta (Kostamo, Airaksinen & Vilka 2022, 10). Toiminnallinen opinnäytetyö yhdistää ammatillisen osaamisen näyttämisen ja samalla myös kehittämisen vankasti työelämän kanssa yhteistyössä. Kehittämistyö, tiimityö ja yhteistyötaidot näyttelevät tärkeää roolia toiminnallisessa osuudessa opinnäytetyötä. Samalla koko opinnäytetyön prosessin ajan tapahtuva kriittinen tiedonhankinta ja kirjoittaminen ovat osoitusta akateemisista taidoista. (Kostamo ym. 2022.)

Opinnäytetyössä kehitetyllä mallilla voidaan etsiä uusia keinoja osallistaa huoltajia varhaiskasvatuksen pedagogiikan suunnitteluun. Verkko-ohjauksen mallin aihe on tunne- ja vuorovaikutustaidot ryhmässä ja yhdessä tavoitteiden asettaminen pedagogiikalle. Eteläkarjalaisessa varhaiskasvatuksen työyhteisössä esittelin mallin henkilöstölle. Kehittämistyö eteni Salosen lineaarisen mallin mukaisesti, joka esitellään kuviossa 1. Linearisessa mallissa työskentely etenee suoraviivaisesti vaiheittain, alkaen tavoitteen määrittelystä suunnitteluun, toteutukseen ja lopuksi päättämiseen ja arviointiin. Tavoitteen määrittelyn vaiheessa käytiin keskustelua työyhteisössä kehittämistarpeesta vanhempien osallisuuteen, sekä varhaiskasvatusjohtajan kanssa tutkimuslupakäytänteistä. (Salonen 2013, 5-6, 15.)

Kuvio 1. Opinnäytetyön eteneminen lineaarisen mallin mukaan (mukailtu Salonen 2013).

4.2 Suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa kehittämistyön taustalle ja perustaksi etsittiin aiheeseen liittyvää tutkimustietoa ja kirjallisuutta LAB-ammattikorkeakoulun Primon, sekä Finnan kautta. Tiedonhankinnassa tärkeiksi avainkäsitteiksi muodostuivat kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa, huoltajien osallisuus ja tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa. Lisäksi tutkimustietoa ja teoriaa tarvitsi tukemaan itse tuotoksen, eli verkko-ohjausmallin onnistuneen rakenteen suunnitteluun. (Salonen 2013, 17.)

Suunnitteluvaiheeseen kuuluivat myös keskustelut varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa siitä, olisiko verkko-ohjaus mahdollista toteuttaa pilotoivana kokeiluna ryhmälle huoltajia. Tämä kokeilu olisi antanut arvokasta tietoa kokemuksista suoraan huoltajilta. Valitettavasti tietosuojariskien vuoksi tällaiseen pilotointiin ei opinnäytetyön menetelmänä voinut saada tutkimuslupaa. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan opinnäytetyön toiminnallista osuutta muokattiin niin, että varhaiskasvatuksessa asiakkaina olevien huoltajien tietosuoja ja henkilötietoja ei tarvitse käsitellä ollenkaan. Suunnitelma alkoi muotoutua uudelleen henkilöstölle suunnatuksi verkko-ohjausmalliksi. Tutkimuslupa anottiin kyseisen kaupungin hyvinvointi- ja sivistyspalveluilta. (Arene 2019, 18-19.)

4.3 Toteutus

Suunnitelman vaihtuessa toteutettavasta verkko-ohjauksesta verkko-ohjauksen malliksi, tuli tärkeäksi suunnitella malli hyödyntäen oppaan kehittämisperiaatteita. Oppaan laatimisessa tärkeä on huomioida kohderyhmä, joka tässä tapauksessa oli varhaiskasvatuksen henkilöstö. Opas tuli laatia selkeästi esitettävään muotoon. Hyvän ja selkeän oppaan ohjeet on hyvä kirjoittaa käskymuotoon, lyhyesti ja ytimekkäästi. Opas sisältää myös johdanto-osion, jossa perustellaan verkko-ohjauksen käytettävyyttä varhaiskasvatukseen ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin vedoten. (Kielitoimiston ohjepankki 2024.)

Opas varhaiskasvatuksen henkilöstölle sisältää hyvän verkko-ohjauksen pääpiirteet ja opastusta verkossa tapahtuvaan ohjaukseen ja vuorovaikutukseen (Liite 1). Verkko-ohjauksen rakentamisen ja siihen liittyvien vuorovaikutustaitojen pääpiirteiden tuli sisältyä esiteltyyn malliin, koska keskusteluissa kasvattajien kanssa oli tullut ilmi, että varhaiskasvatuksessa henkilöstön osaamisessa on suurta vaihtelua verkko-osaamisessa. Suunnitellussa mallissa verkko-ohjaus tapahtuisi internetin välityksellä Teams-sovelluksella ja siinä hyödynnettäisiin tieto- ja viestintäteknologiaa. Mallin mukainen verkko-ohjaus tapahtuisi reaaliaikaisesti ryhmätasolla. Luottamuksellisen tilan luomisen kannalta olisi tärkeää, että verkkotapaamisen yhteiset pelisäännöt ja ohjeet tulisivat selitetyiksi osallistujille jo kutsussa. Lisäksi kutsussa tulisi esitellä käytettävät menetelmät ja digityökalut, jotta kaikilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistumiseen ja osallisuuteen verkkotapaamisen aikana. (Oulun ammattikorkeakoulu 2017.)

Verkko-ohjausmalli perustuisi dialogiseen oppimismalliin, jossa yksilö ja yhteisö yhdessä innovoivat käyttöön otettavia tavoitteita (Juvonen & Pöyry-Lassila 2021). Dialoginen oppimismalli lisää dialogia ja osallisuutta. Esimerkkinä verkko-ohjausmallissa alustavan tietoperustan esittelyyn käytettäisiin lapsiryhmässä käytössä olevaa menetelmää tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen. Esimerkkimenetelmäksi valikoitui Zones Of Regulation -menetelmä, jossa eri värialueiden avulla opetellaan tiedostamaan kehollisia tuntemuksia ja

vireystilaa, sekä tämän myötä harjoittelemaan itsesääätelyä erilaisin keinoin (Toiminta Akatemiat 2024). Zones Of Regulation -menetelmä on selkeä tavoitteiltaan ja värien mukana tuomaa havainnollisuutta on helppo hyödyntää perheissä varhaiskasvatusympäristön lisäksi.

Oppaassa verkko-ohjauksen mallista kuvataan ohjaajan käytöstä ja toimintaa verkossa tapahtuvan vuorovaikutuksen aikana, jossa luodaan luottamuksellista ilmapiiriä ja annetaan tilaa keskustelulle. Verkossa tapahtuvalla vuorovaikutuksella on erilaiset haasteet kuin kasvokkain kohtaamisella. Kehonkieli ja erilaiset eleet voivat jäädä verkossa näkymättömiin, vaikka kameraa käytettäisiinkin. Ehdottoman tärkeää ohjeissa on korostaa oman liikkumisen ja kehonkielen rauhallisuutta. Samoin on tärkeää sanallistaa omaa ohjaajan toimintaa, jotta välttyttäisiin turhilta hiljaisilta hetkiltä ohjauksen aikana. Tärkeää olisi myös korostaa keskustelun pysymistä yleisellä tasolla, eli kenenkään henkilökohtaisia haasteita ohjauksen aikana ei käsiteltäisi. Yhteiset pelisäännöt voi tuoda osallistujien tietoon jo kutsuvaiheessa. (Oulun ammattikorkeakoulu 2017, 46; Ylönen 2022.)

Verkko-ohjauksen mallissa koottaisiin Flingan avulla anonymisti huoltajien ja lasten ajatuksia yhteisistä tavoitteista koskien tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Tämän jälkeen käytäisiin yhdessä läpi tavoitteideat ja keskustellen valittaisiin tavoitteet, jotka kirjattaisiin toteutettaviksi ryhmän pedagogiikkaa suunniteltaessa. Trialogisen oppimismallin mukaisesti uutta tietoa rakennettaisiin yhteisöllisesti (Juvonen & Pöyry-Lassila 2021).

Oppaassa kerrottaisiin myös, että hyvään verkko-ohjauksen lopetukseen kuuluu tärkeiden pääkohtien kertaus ja sovittujen asioiden kokoaminen tiivistetysti. Ryhmämuotoisessa verkko-ohjauksessa on myös hyvä sopia jatkosta. Huoltajien toiveiden mukaan olisi mahdollista sopia uusi verkko-ohjaus esimerkiksi toimintakauden puoliväliin, jolloin voisi esitellä, miten sovittuihin yhteisiin tavoitteisiin on pyritty pääsemään. Mahdollisuuksien ja toiveiden mukaan voisi sopia myös esimerkiksi yhteisestä perheille suunnatusta tunnetaitoillasta. Hyvä verkko-ohjauslopetus sisältää tietysti myös kiitokset ja kannustukset jatkoon osallisuuden lisäämiseksi. (Oulun ammattikorkeakoulu 2017, 51.)

Opas verkko-ohjausmalliin toteutettiin PowerPoint -esityksenä. Tämä valikoitui esitysmuodoksi, koska PowerPoint -esitys on helposti jaettavissa verkkoympäristössä, sekä tulostettavissa paperille. Dioihin tuli sisällyttää kaikki oppaaseen sisältyvät asiakokonaisuudet, koska tulostetut diat toimivat myös oppaana. Dioihin valikoitui hillitty värimaailma. Tekstit toteutettiin mahdollisimman tiiviinä ja selkeinä kokonaisuuksina, jotta ne olisivat helppolukuisia. (Turunen 2019.)

4.4 Päätäminen ja arviointi

Opinnäytetyön tiedonkeruu ja arviointi toteutettiin ilman henkilötietojen keräämistä. Päiväkodin johtaja lähetti kutsun verkko-ohjausmallin esittelytilaisuuteen työntekijöille sähköpostilla sekä Signal -viestillä. Henkilöstölle toimitettiin ennen esittelytilaisuutta tutkimustiedote, jossa kerrottiin tiiviisti pääpiirteet opinnäytetyöstä (Liite 2). Tässä tiedotteessa kerrottiin myös, että kaikki tunnistetiedot anonymisoidaan opinnäytetyön raporttiin. Lisäksi korostettiin osallistumisen vapaaehtoisuutta ja kerrottiin, että henkilötietoja ei kerätä tutkimusta varten. Malli esitettiin henkilöstölle PowerPoint -esityksenä yhteisessä tilaisuudessa. Lisäksi luettavissa oli tulostettu paperiversio.

4.4.1 SWOT-analyysi

SWOT lyhenne tulee englannin kielen sanoista strengths (vahvuudet), weaknesses (heikkoudet), opportunities (mahdollisuudet) ja threats (uhat). Suomessa käytetään myös nimitystä nelikenttämalli. Vahvuudet ja heikkoudet kuvaavat yrityksen tai organisaation sisäisiä ominaisuuksia. Mahdollisuudet ja uhat keskittyvät lähinnä ulkoiseen toimintaympäristöön. (Ideapakka 2022.)

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyön arviointiin valittiin käytettäväksi SWOT-analyysi (Liite 3), koska sen käyttö soveltuu uusien innovaatioiden ja kehittämisen käyttömahdollisuuksien arviointiin. Varhaiskasvatuksessa verkko-ohjaus on harvemmin käytetty ohjauksen muoto, joten varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset sen käytettävyydestä tai vaihtoehtoisesti hankaluudesta, tulisivat ilmi parhaiten nelikenttäanalyysillä. Arvioinnin antaminen tuli olla anonymiä, joten SWOT-analyysipohja oli koko henkilöstölle yhteinen, ja täytettävissä käsin yhteisessä tauko- ja työhuonetilassa. SWOT-analyysi soveltuu mainiosti ryhmältä kerättävään tietoon. (Työnohjauksen teoriaa ja menetelmiä 2024.)

SWOT-analyysipohjaan vahvuudet kenttään laitettiin vihjekysymykseksi; Mitä vahvuuksia/osaamista varhaiskasvatuksessa ja omassa työyhteisössä on, jotka mahdollistaisivat verkko-ohjauksen käytettävyyden yhtenä työmenetelmänä? Tähän kukaan henkilöstöstä ei osannut nähdä mitään olemassa olevia vahvuuksia. Tämä osoittaa selvästi sen, että verkko-ohjaus koetaan vieraaksi menetelmäksi ja omaa ammattitaitoa ei koeta sellaisenaan riittäväksi, jotta verkko-ohjaus olisi luonteva tapa toimia.

Sisäisten heikkouksien kenttään vihjekysymyksenä oli; Mitä tekijöitä ja haasteita osaamisessa on, jotka haittaisivat verkko-ohjauksen käytettävyyttä varhaiskasvatuksessa? Haasteena nähtiin koulutuksen puute verkko-osaamisessa. Henkilöstöllä vaihteleva osaaminen tietotekniikassa ja digitaalisten sovellusten käyttämisessä. Lisäksi nähtiin huolta siitä,

kuinka verkko-ohjauksessa olisi mahdollista osallistaa myös muunkieliset perheet. Olisiko tulkin käyttö mahdollista tällaisessa ryhmämuotoisessa verkko-ohjauksessa? Huoltajien uskaltautuminen vuorovaikutukseen verkossa koettiin myös mietityttäväksi asiaksi.

Ulkoisten mahdollisuuksien vihjekysymyksenä oli; Mitä mahdollisuuksia verkko-ohjauksen hyödyntäminen voisi tuoda varhaiskasvatukseen? Mahdollisuutena nähtiin osallistumisen helppous ja nopeus, jos esimerkiksi vanhempainilta toteutettaisiin verkossa. Koettiin, että monille huoltajille tämä voisi tuoda matalamman kynnyksen osallistumiseen. Kommenttina oli myös osallisuuden lisääntyminen sen kautta, että vanhempien toiveet huomioitaisiin.

Ulkoisten uhkien osalta vihjekysymyksenä oli; Mitä uhkia mahdollinen verkko-ohjauksen hyödyntäminen voisi tuoda varhaiskasvatukseen? Tähän oli uhaksi nimetty salassapitovollisuus.

4.4.2 Johtopäätökset

Vahvuudet

Varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulmasta vahvuudet verkko-ohjauksen toteuttamiseen nähtiin puutteellisena. Tästä voi päätellä, että mallissa on tarpeen käydä läpi verkko-ohjauksen periaatteita. Tietotekninen osaaminen ja verkkotyökalujen käyttö on vaihtelevaa henkilöstön keskuudessa. Omia olemassa olevia vahvuuksia voi olla vaikea tunnistaa liitettäväksi tällaiseen teemaan. Mallin ohjeissa olevista verkkovuorovaikutuksen vinkeistä on varmasti myös hyötyä, jotta henkilöstö osaisi muuttaa omia vuorovaikutuksen vahvuuksiaan verkkoympäristössä käytettäväksi.

Heikkoudet

Heikkoudet, haasteet ja puutteet toivat esiin henkilöstön huolen omasta osaamisesta. Jos verkossa tapahtuvaa ohjausta alettaisiin kokeilla ja hyödyntää varhaiskasvatuksessa, tulisi henkilöstön näkemyksen mukaan pohtia sitä, kuinka muunkieliset perheet tulisivat huomioiduksi ohjauksessa. Tulkin käyttö auttaisi keskusteltujen asioiden ymmärtämisen ja osallistumisen keskusteluun, mutta anonyymi tiedonkeruu toisi haasteita verkko-ohjauksessa. Tiedonkeruu ilman tunnistetietoja on varmasti asia, jota tulisi miettiä.

Mahdollisuudet

Verkko-ohjauksen kokeilun ja kehittämisen mahdollisuuksissa on SWOT-vastauksissa ajateltu verkko-ohjaukseen osallistumisen helppoutta ja nopeutta. Verkossa käytettävien menetelmien huolellinen valinta lisää mahdollisuuksia huoltajien osallisuuteen. Erilaisten digityökalujen listaaminen on siis mallissa henkilöstöä hyödyttävää tietoa.

Uhat

Salassapitovelvollisuus oli nimetty uhaksi verkko-ohjauksen toteuttamisessa. Tässä vastuussa ei ollut selitetty, mistä näkökulmasta salassapitovelvollisuus nähtiin uhkana. Henkilöstöä sitova salassapitovelvollisuus koskee myös verkossa tapahtuvaa vuorovaikutusta. Ammattietiikka ohjaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta kaikessa työhön liittyvässä toiminnassa, tapahtuipa se sitten kasvokkain tai verkon välityksellä. Verkossa ohjausta tekeväille kasvattajalle tulisi olla itsestään selvää, että kenenkään lapsen tai perheen tekemisiä ei yksilöitäisi. Mallissa korostetaan ennakkoon selitettyjen verkko-ohjauksen pelisääntöjen tärkeyttä. Pelisäännöissä voi jo mainita senkin, että myös huoltajilla on tällaisessa tapaamisessa vastuu ketään leimaamattomasta vuorovaikutuksesta. Omasta ja toisten yksityisyyden suojasta tulee kaikkien kantaa vastuu. Jos kaikesta huolimatta joku osallistuja käyttäytyisi epäasiallisesti verkko-ohjauksen aikana, olisi ohjaajana oikeus sulkea tällainen henkilö pois tapaamisesta.

Opinnäytetyön prosessin eri vaiheissa oman toiminnan reflektointi ja tehtyjen suunnitelmien muutokset muovasivat tuotoksen lopulliseen muotoonsa. Opinnäytetyön tekoprosessi on kehittänyt ammattiosaamista ja akateemisia taitoja. Välillä hyvinkin subjektiiviset näkemykset varhaiskasvatuksesta ja sen kehittämistarpeista ovat saaneet tieteellistä teoriapohjaa taakseen prosessin aikana.

5 Yhteenveto

5.1 Pohdinta

Nyky-yhteiskunnassa on monet palvelut viety verkkoon ja asiakkaille on monissa palveluissa tarjolla monenlaisia verkkovälitteisiä kohtaamisia. Varhaiskasvatuksessa ei ole määriteltä etäopetukselle tai etäohjaukselle mitään ohjeita. Haastetta tietotekniikan ja digitaalisten laitteiden hyödyntämiseen tuo myös monissa tutkimuksissa todettu kirjavuus osaamisen tasossa (Muinonen 2022, 7). Kuitenkin tieto- ja viestintäteknologian käyttö yhteistyötarkoitukseen huoltajien kanssa mainitaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2022,38).

Verkko-ohjauksen ja verkko välitteisten kohtaamisien mahdollisuuksia tulisi tutkia enemmän. Aihetta koskevat tutkimukset koskevat useimmiten varhaiskasvatuksessa toteutettavaa mediakasvatusta eri näkökulmista. Etätapaamiset ovat olleet käytössä joissakin varhaiskasvatustyöyksiköissä koronapandemian aikana, mutta käytännöt ovat olleet hyvin kirjavia (Muinonen 2022, 13-14).

Opinnäytetyön aiheena verkko-ohjaus varhaiskasvatuksessa tulisi nähdä ajankohtaisena ja nyky-yhteiskunnassa välttämättömänä kehittämiskohteena. Verkko-ohjausmallin tuomat mahdollisuudet huoltajien osallisuuden lisäämiseen nähtiin SWOT-analyysin vastausten perusteella ristiriitaisiksi. Näkemyksissä oli vaihtelua siinä, että olisiko vuorovaikutus ja osallistuminen helpompaa verkossa vai kasvotusten. Oletuksena voisi pitää, että tähän vaikuttaa varmasti vastaajan oma subjektiivinen kokemus verkkovälitteisistä palveluista ja kohtaamisista niissä.

Lisäkoulutuksen tarve varhaiskasvatuksessa liittyen tietoteknologiaan, menetelmiin ja digitaalisiin sovelluksiin nousi selkeästi esille SWOT-analyysin vastauksista. Koulutus ja verkkovälitteisyyden lisääminen toisi varmasti luontevuutta ja osaamista ohjaustaitoihin.

5.2 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö toteutettiin noudattaen hyvän tutkimuskäytännön mukaisia periaatteita. Opinnäytetyön tutkimuksellinen tiedonkeruu tapahtui anonymisti, joten henkilötietoja ei kerätty missään vaiheessa opinnäytetyötä. Eettiselle ennakkoarvioinnille ei ollut tarvetta, koska tutkimuksellisuus ei kohdistunut yksittäisiin ihmisiin tai heidän inhimilliseen toimintaansa, vaan opinnäytetyössä kehitettyyn verkko-ohjauksen malliin ja sen käyttömahdollisuuksiin varhaiskasvatuksen työyhteisössä. (LAB-ammattikorkeakoulu 2020; Arene 2019.)

Hyväksytyn opinnäytetyösuunnitelman jälkeen opinnäytetyöhön haettiin tutkimuslupaa (Liite 4) kyseessä olevan kaupungin hyvinvointi- ja sivistyspalveluilta. Aineistokeruumenettelmänä yhteiseen SWOT-analyysipohjaan kerätyt anonyymit vastaukset, sekä raporttiin anonymisoitu varhaiskasvatuksen toimintayksikkö, varmistavat yksityisyydensuojan. Tutkimuksesta tiedotettiin kyseisen varhaiskasvatusyksikön henkilöstöä tutkimustiedotteen avulla, joka on liitteellä 2. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) julkaisemien eettisten periaatteiden mukaan ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa on kunnioitettava ja noudatettava jokaisen itsemääräämisoikeutta. Tutkimustiedotteessa korostettiin opinnäytetyön kehittämistoiminnan tutkimukselliseen osuuteen ja tietojen keräämiseen osallistumisen vapaaehtoisuutta.

Tutkimustiedotteessa kerrottiin myös henkilöstölle kerätyn tiedon säilyttämisestä ja käsitteilystä. SWOT-analyysillä kerättyä tietoa käsitellään ainoastaan opinnäytetyötä palvelevan tiedon osalta siihen asti, kunnes opinnäytetyön raportti on valmis ja arvioitu.

Vastuullisen tieteen julkaisusarjassa on vuonna 2020 julkaistu Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020-2025. Tässä julistuksessa avoimuutta tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa korostetaan toimintakulttuurissa, tutkimusjulkaisuissa, tutkimusaineistojen ja -menetelmien saatavuudessa, sekä oppimateriaaleissa. LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeen (2022) ja avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteiden (ATT) mukaisesti, hyväksytty opinnäytetyöraportti tiivistelmineen tallennetaan verkkokirjasto Theseukseen.

Yhdessä varhaiskasvatusyksikössä toteutettu verkko-ohjausmallin esittely ja sen käytettävyyden mahdollisuuksiin keskittyvä SWOT-analyysi ei anna kovin laajaa käsitystä verkko-ohjausmallin käytöstä ja sen hyödynnettävyydestä varhaiskasvatuksessa yleisesti. Kuitenkin monissa varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen tasoa kartottaneissa tutkimuksissa on todettu tieto- ja viestintäteknologisessa osaamisessa suurta vaihtelua (Muinonen 2022, 7). Opinnäytetyön SWOT-analyysin vastauksissa näkyi myös hajontaa hyödynnettävyyden näkemyksissä. Suuntaa antavasti voisi yleistää, että koulutuksen tarve verkko-ohjausosaimiselle olisi suurta.

Lisäarvoa verkko-ohjauksen tarpeellisuudesta ja toimivuudesta toisi myös lisätutkimus tai pilotointi oikealle huoltajista koostuvalle asiakasryhmälle.

5.3 Jatkokehittämisehdotuksia

Opinnäytetyössä kehitetty verkko-ohjauksen malli olisi hyvä pilotoida varhaiskasvatuksen oppimisympäristössä. Tällä tavoin voisi nähdä viitteitä käytettävyydestä, sekä samalla kerätä osallistuvien huoltajien näkemyksiä siitä, lisääisivätkö verkon kautta tapahtuvat ohjaukset varhaiskasvatuksen avoimuutta ja osallisuuden kokemista.

Verkko-ohjauksia voisi toteuttaa ajankohtaisilla teemoilla ympäri vuoden. Perheille suunnatuilla verkko-ohjauksilla ja tapaamisilla voisi olla suuri merkitys yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvan keskeisiin tehtäviin kuuluu lapsen ja perheiden aktiivisen yhteisöjäsenyyden kehittäminen ja tukeminen. Lisäksi tehtäväkuvan mukaan sosionomin tehtävä on vastata yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämisestä. (Talenta 2024.)

Lähteet

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Arene ry. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Viitattu 12.5.2024. Saatavissa <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTI-KORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUO-SITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>

Avoimen tieteen koordinaatio. 2020. Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus 2020-2025. Viitattu 12.5.2024. Saatavissa <https://edition.fi/tsv/catalog/view/77/28/191-1>

Ideapakka. 2022. SWOT-analyysi. Viitattu 10.5.2024. Saatavissa <https://ideapakka.fi/blogi/swot/>

Jukka, M. 2021. Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa. Kehittämisehdotukset vanhempien osallisuuden tukemiseksi. LAB-ammattikorkeakoulu. YAMK-opinnäytetyö. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/495669/opinn%C3%A4ytety%C3%B6mj.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Juvonen, S. & Pöyry-Lassila, P. 2021. Monologinen, dialoginen ja dialoginen oppiminen. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/415213/Laurea%20Julkaisu%20160.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66856/978-951-44-8708-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kielitoimiston ohjepankki. 2024. Ohjeita ohjeiden tekijöille. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://kielitoimistonohjepankki.fi/vk/sopiva-savy-toimivat-ohjeet-ja-kysymykset/ohjeita-ohjeiden-tekijoille/>

Kontio, R. 2019. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tunnistamat haasteet huoltajan osallisuudelle ja sen vahvistamismahdollisuudet kasvatusyhteistyössä. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/67198>

Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilka, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art House Oy.

Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tu-
loksia Vaikuta Vanhempi -selvityksestä. Helsinki: Stakes. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa
[https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77107/R22-2008-VERKKO.pdf?se-
quence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77107/R22-2008-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Laaksonen, V. 2022. Kaveritaidot varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

LAB-ammattikorkeakoulu. 2022. Opinnäytetyön ohje. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa
[https://elab.lab.fi/sites/default/files/category-page/2022-
08/LAB_opinn%C3%A4ytety%C3%B6_ohje_AMK_170822.pdf](https://elab.lab.fi/sites/default/files/category-page/2022-08/LAB_opinn%C3%A4ytety%C3%B6_ohje_AMK_170822.pdf)

Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytän-
nössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Muinenen, M. 2022. Varhaiskasvatuksen tarjoama tuki 0-5-vuotiaille lapsille ja heidän huol-
tajilleen koronan aiheuttamien sulkutoimenpiteiden aikana keväällä 2020. Jyväskylän yli-
opisto. Varhaiskasvatustieteen pro gradu –tutkielma. Viitattu 12.5.2024. Saatavissa
[https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/81111/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-
202205172746.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/81111/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202205172746.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Määttä, P. & Rantala, A. 2022. Tavallisen erityinen lapsi. Kasvun ja hyvinvoinnin tukeminen
yhdessä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Neitola, M. & Koivula, M. 2020. Lasten sosiaalisemotionaalinen oppiminen varhaiskasva-
tuksessa. Turun yliopisto. Rinnalla-hanke. Opetushallitus. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa
[https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/73714/lastensosiaalisemotionaalinenoppimi-
nen.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/73714/lastensosiaalisemotionaalinenoppimi-
nen.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Nivala, E. & Rynnänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa.
Helsinki: Gaudeamus Oy.

Oikkola, K. 2022. Joka lapsi. Pedagoginen monitoimityökalu. Helsinki: Lasten Keskus.

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 30.4.2024.
Saatavissa [https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitel-
man_perusteet_2022_2.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitel-
man_perusteet_2022_2.pdf)

Oulun ammattikorkeakoulu. 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen, sekä tieto- ja neuvon-
tatyöhön verkossa. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa [https://indd.adobe.com/view/1a74dbdf-
83e5-4c3c-894d-b2bdd34d2612](https://indd.adobe.com/view/1a74dbdf-
83e5-4c3c-894d-b2bdd34d2612)

Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen oppinäytetyöhön. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

Sirviö, K. 2017. Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria. Dia-esitys. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://prezi.com/ieot5tsxheb/bronfenbrennerin-ekologinen-teoria/>

Talentia. 2024. Varhaiskasvatuksen sosionomi. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://www.talentia.fi/nain-vaikutamme/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>

THL. 2024. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Toiminta Akatemia. 2024. Zones of Regulation. Värialueet apuna itsesäätelyn oppimisessa. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://toimintaakatemia.fi/zones-of-regulation-varialueet-apuna-itsesaatelyn-oppimisessa/>

Tompuri, M. 2016. Tenavat tasapainoon. Näin autat lasta säätelemään vireyttä ja kuormitusta. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tuominen, A. & Leinonen, J. 2020. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten kokemuksia ProVaka -toimintamallin hyväksyttävyydestä ekologisen systeemiteorian valossa. Itä-Suomen Yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/24224/1610611942816697909.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Turunen, H. 2019. Näin teet hyvän PowerPoint-esityksen. Metropolian blogit. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2019/01/27/nain-teet-hyvan-powerpoint-esityksen/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Viitattu 12.5.2024. Saatavissa https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Työnohjauksen teoriaa ja menetelmiä. 2024. SWOT-analyysi. Viitattu 10.5.2024. Saatavissa <https://anneulmanen.wordpress.com/metelmia/swot-analyysi/>

Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. 2016. Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luonteenvahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

Venninen, T., Leinonen, J, Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa?” Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Socca pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. Työpapereita 2011:2. Viitattu 2.5.2024. Saatavissa https://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paa-kaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf

Ylönen, E. 2022. Vertaisohjaajana verkossa. Opas verkko-ohjauksen tueksi. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.4.2024. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744300/URNISBN9789523444157.pdf?sequence=2>

Liite 1 Malli varhaiskasvatuksessa toteutettavaan verkko-ohjaukseen

Sisältö

Johdanto

Hyvä verkko-ohjaus

Ohjaajana verkossa

Verkko-ohjausmalli

1. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen käytetty menetelmä
2. Keskustelun aiheita
3. Osallistaminen anonymisti

Lähteet

Johdanto

- Varhaiskasvatustalaki (540/2018, 20 §) velvoittaa antamaan mahdollisuuden lapselle ja huoltajille vaikuttaa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Varhaiskasvatustyksikkö nähdään yhteisöllisenä toimintaympäristönä, jonka toiminnan ja kehittämisen keskiössä tulisi olla toisia arvostava, osallistava ja luottamusta lisäävä dialogi (Opetushallitus 2022, 32).
- Varhaiskasvatuksessa kaikessa toiminnassa korostetaan vuorovaikutuksellisuutta ja yhteisöllistä oppimista.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on vastuu kehittää uudenlaisia toimintatapoja ja rakenteita, jotta myös huoltajien osallisuutta voitaisiin lisätä inklusiivisen toimintakulttuurin periaatteiden mukaan (Opetushallitus 2022, 34).
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 38) kehoitetaan hyödyntämään tieto - ja viestintäteknologiaa huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.
- Verkkovälitteinen, osallisuutta lisäävä tapaaminen, henkilöstön ja huoltajien kanssa mahdollistaisi osallistumisen koko perheelle helposti kotoa käsin. Nyky -yhteiskunnassa verkon välityksellä tapahtuvat tilaisuudet ja ohjaukset ovat monelle luontainen tapa toimia.

17.3.2024

3

Hyvä verkko-ohjaus

- Kutsu huoltajat Teams-tapaamiseen Wilman kautta.
- Tee kutsusta houkutteleva tarkalla sisältökuvauksella.
- Aikatauluta tapaaminen jo kutsussa tarkasti esim. klo 18-19.
- Kerro tapaamisen pelisäännöt; luottamuksellisuus, toisten kunnioittaminen ja vapaaehtoisuus aktiiviseen osallistumiseen.
- Kerro jo kutsussa Teams-tapaamisessa yhteisten ajatusten kokoamiseen käytettävä digityökalu (esim. Jamboard, Padlet), jotta osallistujilla on mahdollisuus tutustua tähän etukäteen.
- Valmistele ohjaustilanne hyvin, varmista tekninen toimivuus ennakkoon.
- Hyödynnä verkko-ohjauksessa dialogista oppimismallia, jossa yksilöiden tieto ja ymmärrys luo monipuolisen ja monisuuntaisen vuorovaikutuksen kautta yhteisön, joka yhdessä luo uutta tietoa ja ymmärrystä.
- Käytä Teams-tapaamiseen työyksikön kannettavaa tietokonetta sekä mahdollisuuksien mukaan konferenssimikrofonia, etenkin jos ohjaukseen osallistuu useampi henkilö.
- Verkko-ohjauksen rakenteessa on aina selkeästi alku, keskivaihe ja loppetus.

Lähteet:
 Iivonen, S. & Pöyry-Lassila, P. 2021. Monologinen, dialoginen ja trialoginen oppiminen. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/415213/Laurea%20ulkaisut%20160.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
 Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu. Vertaisohjaajana verkossa – Opas verkko-ohjauksen tueksi. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744300/URNI58N9789523444157.pdf?sequence=2>
 Oulun ammattikorkeakoulu. 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen, sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. Saatavissa <https://indd.adobe.com/view/1a74dbd493e5-4c3c-894d-b2bd454d2612>

17.3.2024

4

Ohjaajana verkossa

- Huolehdi, että sinulla ohjaajana on rauhallinen ympäristö, ilman häiriöitä, verkkohjauksen aikana.
- Ohjaustilanteen alkuun käy läpi toimintaympäristön perusteet, esim. chatin käyttö.
- Pidä oma kamera päällä koko ohjaustilanteen ajan ja kannusta osallistujia tekemään samoin, mutta korosta samalla sitä, että voi osallistua kasvottomanakin.
- Huolehdi omasta selkeästä ja rauhallisesti rytmitetystä puheesta.
- Kiinnitä huomiota oman kehonkielen rauhallisuuteen.
- Kerro, mitä olet tekemässä, jotta vältetään turhista hiljaisista hetkistä ja samalla saat lisättyä läsnäolon tunnetta.
- Motivoi ja kannusta kaikkia osallistumaan keskusteluun.
- Verkkohjauksen lopussa kertaa sovitut asiat.

Lähde: Kaikkoi-Suomen Ammattikorkeakoulu. Vertaisohjaajana verkossa – Opas verkkohjauksen tueksi. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744300/URN:ISBN:9789523444157.pdf?sequence=2>
Oulun ammattikorkeakoulu. 2017. Verkkohjaaja. Opas ohjaukseen, sekä tieto ja neuvontatyöhön verkossa. Saatavissa: <https://indd.adobe.com/view/1a74dbbf-83e5-4c3c-894d-b2bd034d2617>

17.3.2024

5

Verkko-ohjausmalli

- Esittele varhaiskasvatuksessa käytetty menetelmä lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemiseen.
- Tässä mallissa on esiteltävänä Zones of Regulation, jonka toimintaterapeutti Leah M. Kuypers on kehittänyt itsesäätelyn taidon opetteluun avuksi.
- Menetelmässä hyödynnetään värialueita kuvaamaan tunteita.
- Tarkoituksena on auttaa lasta tunnistamaan, ymmärtämään, sanoittamaan ja säätämään tunne- ja vireystilaansa.

Lähde: Toiminta Akatemia. Zones of regulation – värialueet apuna itsesäätelyn oppimisessa. Saatavissa: <https://toimintaakatemia.fi/zones-of-regulation-varialueet-apuna-itsesaatelyn-oppimisessa/>

17.3.2024

6

1. Zones of Regulation -ohjelma

17.3.2024

7

- Opettaa tietoisuutta omista ja muiden tunteista, sekä vireystilasta.
- Kaikilla tunteilla on tarkoituksensa ja opetellaan tuomaan ne esille tilanteeseen sopivalla tavalla.
- Itsesäätelytaidot ja vireystila vaikuttavat oppimiseen ja vuorovaikutukseen toisten kanssa.
- Värikielen avulla lasten helpompi tunnistaa tunteitaan.
- Samalla opetellaan tunteiden kehollisuutta – mitä koetaan mielessä ja kehossa kunkin värin kohdalla.

Lähde Toiminta Akatemia. Zones of regulation – värialueet apuna itsesäätelyn oppimisessa. Saatavissa <https://toimintaakatemia.fi/zones-of-regulation-varialueet-apuna-itsesaatelyn-oppimisessa>

Itsesäätelyn keinoja

Tarkoituksena on opettaa lasta tunnistamaan tunteensa ja oppia löytämään itselle sopivia keinoja tunne- ja vireystilan säätelyyn.

- Keholliset ja toiminnalliset keinot, esimerkiksi venyttele, hypi, juokse, maalaa, halaa, työnnä seinää tai vaikkapa roiku.
- Rauhoittumisen keinot, esimerkiksi kuuntele rauhallista musiikkia, muovaile, maalaa, tee mindfulness –harjoitus tai vaikkapa ota pehmolelu kainaloon.
- Ajattelun keinot, esimerkiksi juttele tuntemuksista tai vaikkapa lue kirjaa.

17.3.2024

8

2. Keskustelun aiheita - yhteisen keskustelun virittelyä

- Vie keskustelua eteenpäin arvostavasti, avoimesti, oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Suosi avoimia kysymyksiä;
- Kertokaa mitä haasteita teillä on lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisessa kotona?
- Kertokaa mitä odotuksia teillä on tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen varhaiskasvatuksessa?
- Mitä asioita pidätte tärkeänä tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimisessa?
- Refleктоiva kuuntelu; kokoa jokaisen kysymyksen jälkeen yhteenvedoja keskustelusta.

Lähde THL. Motivoiva toimintatapa ja motivoiva haastattelu. Saatavissa <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-pahdetyo/puheeksiotto-ja-mini-interventio/motivoiva-toimintatapa-ja-motivoiva-haastattelu>

17.3.2024

9

3. Osallistaminen anonyymisti- yhteisten tavoitteiden muotoilu

- Kerää huoltajilta ajatuksia tavoitteille, joita tulisitte käyttämään varhaiskasvatusryhmässä.
- Käytä anonyymisti vastaamisen mahdollistavaa digityökalua, esimerkiksi Flinga, Answergarden, Jamboard tai Padlet, jonka jaat näytöltäsi näkyviin kaikille. Huoltajat saavat pohjan auki jakamasi linkin kautta.
- Käykää vastaukset yhdessä läpi ja valitkaa niistä esimerkiksi kaksi tavoitetta, jotka otatte mukaan ryhmän varhaiskasvatus - tai esiopetus suunnitelman tavoitteisiin.
- Verko-ohjauksen loppuksi sopikaa jatkosta, esimerkiksi uudesta tapaamisesta tai vaikkapa perheille järjestetystä tunne- ja vuorovaikutusillasta. Ota toiveita huomioon.

17.3.2024

10

Rohkeasti kokeilemaan uusia menetelmiä kasvatusyhteistyöhön.

17.3.2024

11

Lähteet

- Juvonen, S. & Pöyry-Lassila, P. 2021. Monologinen, dialoginen ja triialoginen oppiminen. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/415213/Laurea%20Julkaisut%20160.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu. Vertaisohjaajana verkossa – Opas verkko-ohjauksen tueksi. Saatavissa <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744300/URNISBN9789523444157.pdf?sequence=2>
- Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Saatavissa https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf
- Oulun ammattikorkeakoulu. 2017. Verkko-ohjaaja. Opas ohjaukseen, sekä tieto- ja neuvontatyöhön verkossa. Saatavissa <https://indd.adobe.com/view/1a74dbdf83e5-4c3c-894d-b2bdd34d2612>
- THL. Motivoiva toimintatapa ja motivoiva haastattelu. Saatavissa <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihde-tyo-puheeksiotto-ja-mini-interventio/motivoiva-toimintatapa-ja-motivoiva-haastattelu>
- Toiminta Akatemia. Zones of regulation – värialueet apuna itsesäätelyn oppimisessa. Saatavissa <https://toimintaakatemia.fi/zones-of-regulation-varialueet-apuna-itsesaatelyn-oppimisessa/>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.

17.3.2024

12

Tutkimustiedote

Verkko-ohjauksella yhdessä vahvemiksi -opinnäytetyö

Pyydän teitä osallistumaan tähän opinnäytetyönä toteutettavaan kehittämistyöhön.

Toiminnallisen opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatukseen verkko-ohjauksen malli, jolla voidaan kehittää huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tavoitteena on kehittää uudenlaisia mahdollisuuksia huoltajien osallisuuden lisäämiseen varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön aikataulu ja vaiheet

Tutkimusluvan jälkeen verkko-ohjausmalli esitellään eteläkarjalaisen päiväkodin henkilöstölle Power-Point-esityksenä maaliskuun 2024 aikana. Tämän jälkeen verkko-ohjauksen mallia on mahdollisuus arvioida SWOT-analyysillä, joka on esillä päiväkodin työ-/kahvihuooneessa. Arviointi kerätään anonyymisti yhteen yhteiseen pohjaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena syntyvää verkko-ohjauksen mallia voi käyttää varhaiskasvatuksessa kehittämään kasvatusyhteistyötä ja huoltajien osallisuutta.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Tässä tutkimuksessa kerättyä tietoa käsitellään luottamuksellisesti EU:n tietosuojasetuksen ja Suomen tietosuojalain edellyttämällä tavalla.

Tutkimus ei kerää henkilötietoja ja opinnäytetyön raportissa varhaiskasvatusyksikön tiedot anonymisoidaan. Tutkimusaineisto, eli SWOT-analyysi toteutetaan ja käsitellään manuaalisesti. Tietoja käsittelee vain opinnäytetyön tekijä ja ne hävitetään, kun opinnäytetyö on valmis ja arvioitu.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja voit peruuttaa osallistumisesi tutkimukseen milloin tahansa.

Yksityisyys tutkimusjulkaisussa ja tutkimuksen julkisuus

Tutkittavien henkilöiden tai varhaiskasvatusyksikön nimeä ei mainita tutkimuksen ja raportoinnin yhteydessä, vaan tulokset käsitellään täysin anonyymisti.

LAB-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeen ja avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteiden (ATT) mukaisesti, hyväksytty opinnäytetyöraportti tiivistelmineen tallennetaan verkkokirjasto Theseukseen. Eteläkarjalaisen kaupungin hyvinvointi- ja sivistyspalvelut saavat käyttöönsä yhden kappaleen valmiista opinnäytetyöraportista.

Lisätiedot

Lisätietoja tutkimuksesta antaa;

Opiskelija Mirva Tammi

LAB-ammattikorkeakoulu

Sosionomi HLPRSOS21KM

Sähköpostiosoite

Puhelinnumero

Liite 3 SWOT-analyysi

Vahvuudet (sisäiset)	Heikkoudet (sisäiset)
<p>Mitä vahvuuksia/osaamista varhaiskasvatuksessa ja omassa työyhteisössä on, jotka mahdollistaisivat verkko-ohjauksen käytettävyyden yhtenä työmenetelmänä?</p> <p>-</p>	<p>Mitä tekijöitä ja haasteita osaamisessa on, jotka haittaisivat verkko-ohjauksen käytettävyyttä varhaiskasvatuksessa?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkkokoulutuksen puute • Osaamisen puutteet • S2-perheet, kielet perheissä erilaisia, tulkin käyttö mahdollisuus oltava • Vuorovaikutus voi jäädä puutteelliseksi/heikommaksi -> livetilanteessa keskustelun avaus tai osallistuminen keskusteluun helpompaa
Mahdollisuudet (ulkoiset)	Uhat (ulkoiset)
<p>Mitä mahdollisuuksia verkko-ohjauksen hyödyntäminen voisi tuoda varhaiskasvatukseen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nopeampi yhteydenotto • Helpompi osallistuminen esim. vanhempainillat • Matalampi kynnys osallistumiseen • Osallisuuden lisääntyminen – vanhempien toiveet huomioon 	<p>Mitä uhkia mahdollinen verkko-ohjauksen hyödyntäminen voisi tuoda varhaiskasvatukseen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salassapitovelvollisuus?

Liite 4 Tutkimuslupahakemus

Tutkimuslupahakemus

Lomakkeella tähdellä (*) merkityt kohdat ovat pakollisia.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Tarvitsemme henkilötietojasi tutkimusluvan käsittelyä varten. Käsittelyperuste on lakisääteisten tehtävien hoitaminen. Lomakkeen tiedot lähetetään suojattuna ja lomaketta käsittelee rajattu määrä xxxx kaupungin työntekijöitä. Säilytämme tietojasi luvan käsittelyn ajan ja myönteisen päätöksen saadessasi 10 vuotta.

Henkilötiedot (Suomi.fi)

Etunimi

Mirva

Sukunimi

Tammi

Katuosoite

xxxxx

Postinumero

xxxxx

Postitoimipaikka

xxxxxxx

Sähköpostiosoite *

xxxxxxxxx

Puhelinnumero *

xxxxxx

Oppilaitos, jossa opiskelee *

LAB Ammattikorkeakoulu

Tutkinto, jota opiskelee *

Sosionomi

1/5

Muut opinnäytetyön / tutkimuksen tekijät

Etunimi Sukunimi

Tutkinto, jota opiskelee

Opinnäytetyön ohjaajat

Etunimi Sukunimi

Ohjaajan oppiarvo

Ohjaajan sähköposti

Ohjaajan puhelinnumero

Opinnäytetyötä/tutkimusta koskevat tiedot

Opinnäytetyön taso *

Lisensiaatin tutkinto

Maisterin tutkinto

Ylempi AMK tutkinto

Kandidaatin tutkinto

AMK tutkinto

Muu, mikä

Opinnäytetyön/tutkimuksen tieteenala *

Varhaiskasvatus

2/5

Opinnäytetyön/tutkimuksen nimi *

Verkko-ohjauksella yhdessä vahvemaksi

Tiivistelmä *

Enintään 1500 merkkiä ilman välilyöntejä.

Toiminnallisen opinnäytetyön lähtökohtien mukaan tarkoituksena on kehittää tuotos,

joka on tässä opinnäytetyössä verkko-ohjauksen malli. Opinnäytetyö toteutetaan kehittämistoiminnan periaatteiden mukaisesti vuorovaikutuksessa työelämäyhteisön kanssa. Mallilla voidaan kehittää huoltajien osallisuutta varhaiskasvatuksen pedagogiikan suunnitteluun. Verkko-ohjauksen mallin aihe on tunne- ja vuorovaikutustaidot ryhmässä ja yhdessä tavoitteiden asettaminen pedagogiikalle. Työyhteisössä esittelen mallin varhaiskasvatuksen henkilöstölle xxxxx päiväkodin xxxxxxx ja esiopetuksen toimipisteessä.

Toteutusvaiheessa verkko-ohjauksen malli valmistuu visuaalisesti esitettäväksi työyhteisölle hyödyntäen PowerPoint -esitystä. Malli esitellään xxxx päiväkodin työyhteisölle, jonka jälkeen kerätään yhdellä yhteisellä SWOT-analyysipohjalla henkilöstön näkemyksiä verkko-ohjauksen käytettävyydestä varhaiskasvatuksessa. SWOT-analyysillä selvitetään anonyymisti millaisia sisäisiä vahvuuksia ja heikkouksia työyhteisössä olisi verkko-ohjauksen toteuttamiseen, sekä millaisia mahdollisuuksia huoltajien osallisuuden lisäämiseen verkko-ohjaus voisi antaa ja mitä ulkopuolisia uhkia onnistuneen verkko-ohjauksen toteutumisen nähdään.

Avainsanat *

max. 5 kpl

Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa, huoltajien osallisuus, tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa, verkko-ohjaus.

Kohderyhmä *

Lapset/oppilaat

Huoltajat

Henkilökunta

Käytettäväksi pyydetävät asiakirjat ja/ tai dokumentit

3/5

Aineistokeruun menetelmä *

SWOT-analyysi anonymisti täytettynä.

Kysely

Haastattelu

Havainnointi

Asiakirja-analyysi

Muu, mikä

Tutkimusrekisterin tietotyypit (henkilön yksilöintitiedot, muut tiedot) *

Opinnäytetyössä ei kerätä, eikä käsitellä henkilötietoja. Yhteistyötahon, eli varhaiskasvatusyksikön tiedot anonymisoidaan opinnäytetyön raportissa, jos tutkimusluvan myöntäjä näin haluaa.

Tutkimusaineiston suojaus, arkistointi ja hävittäminen (salassa pidettävän tiedon käsittely, suojaus ja hävittäminen) *

Tutkimusaineisto, eli SWOT-analyysi toteutetaan ja käsitellään manuaalisesti. Tietoja käsittelee vain opinnäytetyön tekijä ja ne hävitetään, kun opinnäytetyö on valmis ja arvioitu.

Opinnäytetyö/tutkimus on osa hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden laajempaa hanketta? *

Kyllä

Ei

Opinnäytetyön/tutkimuksen vaikutukset hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden toimintaan *

Välitön soveltuvuusarvo

Ei välitöntä sovellettavuutta

Yhdyshenkilö hyvinvointi- ja sivistyspalveluissa

Etunimi Sukunimi

Tehtävänimike

4/5

Sähköposti

Puhelinnumero

Sitoumus

Opinnäytetyön/tutkimuksen tekijänä sitoudun noudattamaan xxxxxxxxx

kaupungin antamia ohjeita sekä raportoimaan opinnäytetyöni/tutkimukseni

tuloksista.

Sitoudun myös siihen, etten käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheisensä

vahingoksi, halventamiseksi tai muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on

säädetty salassapitovelvollisuus enkä luovuta saamiani salassa pidettäviä

henkilötietoja sivulliselle.

Sitoudun hankkimaan alle 18-vuotiaiden tutkimukseen luvan sekä huoltajilta että

henkilöltä itseltään.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut edellyttää, että se saa maksutta käyttöönsä yhden

kappaleen tutkimusraportista.

Ehdot *

Hyväksyn

Lisää mahdolliset liitteet tästä

Liitteet

5